

# RAPORT Z WIZYTACJI

## (ocena programowa)

dokonanej w dniach 20 – 21 kwietnia 2013 r. na kierunku „geografia”  
prowadzonym w ramach obszaru nauk przyrodniczych, dziedzinie nauk o Ziemi  
na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanym  
w formie studiów niestacjonarnych na Wydziale Geografii  
Szkoły Wyższej Przymierza Rodzin w Warszawie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

**przewodniczący:** dr Krystyna Brzozowska-Przychodzeń - członek PKA

**członkowie:** dr hab. Krystyna Dwucet – członek PKA  
prof. dr hab. Krzysztof Fortuniak – członek PKA  
mgr Agnieszka Socha-Woźniak – ekspert PKA ds. formalno – prawnych  
Sara Krawczyńska – ekspert PKA, przedstawiciel PSRP

### **Krótką informacją o wizytacji**

Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku studiów. Wizytacja została przeprowadzona w związku z upływem terminu na jaki została wydana poprzednia ocena wyrażona Uchwałą Nr 436/2007 Prezydium PKA z dnia 14 czerwca 2007 r.

Wizytację członkowie Zespołu Oceniającego poprzedzili zapoznaniem się z przedłożonym przez Władze Uczelni Raportem Samooceny oraz uzgodnieniem podziału zadań między członków Zespołu. Raport z wizytacji opracowano na podstawie Raportu Samooceny, a także dokumentacji przedstawionej przez Uczelnię w toku wizytacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, wizytacji infrastruktury dydaktycznej oraz przeglądu prac dyplomowych wraz z ich recenzjami.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

### **Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji**

**Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji** uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

### **Załącznik nr 3 Informacje o wynikach poprzedniej oceny jakości kształcenia**

## **1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę<sup>1</sup>.**

1) Strategia Rozwoju Szkoły Wyższej Przymierza Rodzin w Warszawie oraz Strategie Rozwoju podstawowych jednostek Uczelni, w tym prowadzonego oceniany kierunek studiów Wydziału Geografii, przyjęte zostały do roku 2025 Uchwałą Senatu SWPR z dnia 18 maja 2012 r. Ponieważ SWPR w Warszawie jest niewielką uczelnią niepubliczną, składającą się z trzech wydziałów, dlatego opracowany został jeden wspólny dokument zatytułowany „Strategia rozwoju Szkoły Wyższej Przymierza Rodzin w Warszawie oraz jej podstawowych jednostek organizacyjnych: Wydziału Nauk Społecznych, Wydziału Geografii, Wydziału Humanistycznego” obejmujący lata 2012-2025 i zawierający informacje zarówno o celach strategicznych jak i w pewnym zakresie o misji Uczelni.

Misja Uczelni obecnie znajduje się w fazie formalizowania. Z Raportu Samooceny wynika, że misja funkcjonuje wśród pracowników SWPR oraz u Założyciela Szkoły „w warstwie wspólnych przekonań i nadrzędnych, podzielanych przez wszystkich wartości” oraz, że trwają prace nad dookreśleniem misji w kontekście stwierdzenia, iż „Misją SWPR jest kształcenie na najwyższym poziomie oraz wychowanie młodzieży na ludzi odpowiedzialnych za siebie, za drugiego człowieka i za kraj, przygotowanych do dalszego rozwoju i pracy, a także wzmacnianie pozycji uczelni poprzez prowadzenie badań naukowych, rozwój kadry oraz współpracę z otoczeniem”.

W dokumencie określającym strategię Uczelni wyróżniono dwa bloki: pierwszy, charakteryzujący w pewnym wymiarze misję Uczelni (choć jak, zaznaczono powyżej, misja ta jest dopiero w fazie formalizowania), określający wartości etyczne, światopoglądowe i moralne wyznawane przez założycieli i najwyższe kierownictwo organizacji; drugi, bazując na historii Uczelni, określa jej cele strategiczne i działania w długim okresie czasu. W dokumencie podkreślono konieczność ciągłych analiz SWOT, grup strategicznych, potrzeb interesariuszy, pozwalające na elastyczne dopasowywanie strategii częściowych składających się na całkowitą strategię działania Uczelni. Zapewnia to możliwość elastycznego kształtowania oferty kształcenia. Kluczowe strategije funkcjonalne wyłonione przez Uczelnie obejmują: kształcenie, badania i komercjalizacja wyników badań, konkurencyjność, finanse oraz organizację i zarządzanie. W zakresie kształcenia Uczelnia widzi konieczność ciągłego poszukiwania i uruchamiania nowych kierunków studiów, modernizacji istniejących kierunków kształcenia w celu ich większego dopasowania do potrzeb kandydatów, rozważenia uruchomienia studiów II stopnia, unowocześniania jakości, adekwatności i atrakcyjności zajęć dydaktycznych, dostosowywania programów studiów do standardów międzynarodowych oraz rozwoju unikalnych, interdyscyplinarnych kierunków studiów. Strategia Uczelni zawiera więc elementy, które powinny spowodować zwiększenie różnorodności oferty kształcenia oraz wprowadzenie innowacyjnych form kształcenia.

Oprócz strategii funkcjonalnych wydzielono również strategije podstawowych jednostek organizacyjnych.

Strategia Wydziału Geografii jest jedną ze strategii częściowych i zakłada m.in. modernizację istniejących kierunków kształcenia w celu ich większego dopasowania do potrzeb kandydatów; unowocześnienie jakości, adekwatności i atrakcyjności zajęć dydaktycznych; opracowanie i wdrożenie systemu wychwytywania utalentowanych i ambitnych studentów i oferowanie im indywidualnego kształcenia w relacji „mistrz – uczeń”; dopasowanie programów studiów do standardów międzynarodowych oraz

---

<sup>1</sup> Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

internacjonalizację nauczania, a także wysoką jakość nauczania wynikającą z nielicznych grup studentów. Cele strategiczne określone dla Wydziału są praktycznie tożsame z celami określonymi dla Uczelni zarówno w zakresie kształcenia (wymienionymi powyżej) jak i pozostałych strategii funkcjonalnych. Istnieje zatem pełna zgodność pomiędzy strategią Jednostki a misją i strategią Uczelni.

Koncepcja kształcenia na kierunku „geografia” obejmuje jedynie studia I stopnia. Realizowana koncepcja kształcenia opiera się na standardach programowych, gdyż w chwili obecnej Wydział prowadzi jedynie studia niestacjonarne dla studentów 2 i 3 roku, dla których standardy te wciąż obowiązują. Natomiast opracowując nowy program studiów z wykorzystaniem koncepcji Krajowych Ram Kwalifikacji (KRK) również w dużej mierze bazowano na istniejących standardach. Podejście takie należy ocenić pozytywnie, zwłaszcza w przypadku niewielkiej uczelni, o charakterze typowo dydaktycznym. Zapewnia ono bowiem kształcenie studentów na odpowiednim, zawierającym wszystkie niezbędne elementy, poziomie. Jednocześnie w programie umieszczono przedmioty do wyboru nawiązujące do charakteru i ogólnej misji Uczelni, takie jak na przykład: Społeczna nauka Kościoła, Wiedza o rodzinie, Etyka itp. Koncepcja nauczania opiera się na założeniu elastyczności programu jest więc w pełni zgodna z celami zawartymi w strategii. Niestety studia na pierwszym roku nie zostały w tym roku akademickim uruchomione ze względu na niewielką liczbę chętnych, więc trudno ocenić jak w praktyce funkcjonowałyby mechanizmy zawarte w strategii. Mimo to Uczelnia przewiduje utrzymanie kierunku „geografia”, zachęcając kandydatów niską opłatą za studia oraz wysokim miejscem w rankingach szkół niepublicznych.

2) Szkoła Wyższa Przymierza Rodzin w Warszawie oferuje studentom studia niestacjonarne pierwszego stopnia na kierunku „geografia”. Studia trwają 6 semestrów i kończą się egzaminem dyplomowym. Chociaż zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. geografia przypisana została jedynie do obszaru nauk przyrodniczych, Wydział Geografii SWPR tworząc program kształcenia oparty o KRK odwołuje się do efektów kształcenia zarówno z obszaru nauk przyrodniczych jak i nauk społecznych. Takie umiejscowienie geografii przez twórców programu świadczy o właściwym rozumieniu przedmiotu badań geografii obejmującego zarówno zjawiska przyrodnicze jak i procesy społeczno-ekonomiczne. Jest to wynikiem wypracowania koncepcji kształcenia przy szerokim udziale pracowników dydaktycznych Wydziału reprezentujących różne nurty badań geograficznych. Na spotkaniu z zespołem wizytującym potwierdzili oni, iż w trakcie dyskusji z władzami Uczelni mieli wpływ na tworzenie koncepcji nauczania oraz w dalszym ciągu mogą wpływać na jej modyfikację. Pomimo, iż konsultacje te są słabo sformalizowane, w tak małej uczelni system oparty na bezpośrednich dyskusjach między władzami a pracownikami wydaje się w pełni wystarczający. Również obecni na zebraniu z zespołem oceniającym studenci podkreślają, że ze względu na kameralny charakter studiów (na obu funkcjonujących obecnie rocznikach studiuje zaledwie 32 osoby) wszelkie ich postulaty i problemy mogą być rozwiązywane w ramach bezpośrednich dyskusji z prowadzącymi zajęcia lub władzami Uczelni. W trakcie dyskusji tego typu poruszane są również problemy koncepcji kształcenia i jej usprawnienia. W sposób bardziej formalny zarówno pracownicy jak i studenci mogą wpływać na kształt strategii i koncepcję kształcenia poprzez swoich przedstawicieli w Senacie Uczelni jak również pozostali studenci poprzez nieformalne rozmowy.

Uwagi te świadczą, że interesariusze wewnętrzni w pełni uczestniczą w tworzeniu koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku. Ponieważ wielu wykładowców jest również pracownikami innych wyższych uczelni, w których absolwenci Wydziału Geografii SWPR będą kształcić się na studiach II stopnia, można przyjąć że występują oni również w roli interesariuszy zewnętrznych, wpływając na profil absolwenta studiów licencjackich, którego będą później dalej nauczać. Ponadto plan studiów był również opiniowany przez innych, niezwiązanych z SWPR pracowników szkół wyższych. W charakterze interesariuszy zewnętrznych w opracowywaniu strategii i koncepcji kształcenia uczestniczyli również przedstawiciele założyciela Uczelni – Stowarzyszenia Przymierze Rodzin.

### **Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego w pełni**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**1)** Wizytowany kierunek wpisuje się w strategię i misję (choć ta nie została do końca sformalizowana) Szkoły Wyższej Przymierza Rodzin. Koncepcja kształcenia odpowiada zakresowi wiedzy i umiejętności właściwych dla tego kierunku studiów. Chociaż w chwili obecnej oferta kształcenia na wizytowanym kierunku jest stosunkowo mało urozmaicona, zawarte w strategii mechanizmy umożliwiają jej elastyczne kształtowanie.

**2)** Udział interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie kształtowania i stałego doskonalenia koncepcji kształcenia na wizytowanym kierunku należy ocenić pozytywnie, choć ze względu na kameralny charakter kierunku przyjmuje on najczęściej nieformalny charakter.

#### **2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie**

1) W dniu 28 września 2012 r. Senat Szkoły Wyższej Przymierza Rodzin przyjął Uchwałę w sprawie uchwalenia efektów kształcenia dla programów kształcenia prowadzonych na Wydziale Geografii. Efekty kształcenia dla kierunku „geografia” na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim stanowią załącznik do powyższej Uchwały, a określone w nim ogólne cele kształcenia dotyczą: przekazania „wiedzy teoretycznej i praktycznej z zakresu geografii i nauk pokrewnych dotyczących środowiska przyrodniczego Ziemi, związków pomiędzy komponentami tego środowiska, działalności człowieka w środowisku przyrodniczym oraz interakcji pomiędzy poszczególnymi grupami społecznymi, kulturowymi i etnicznymi w odniesieniu do przestrzeni geograficznej. Ponadto celem kształcenia jest uzyskanie kierunkowej wiedzy w zakresie poszczególnych nauk geograficznych.”

Z dniem 1 października 2012 r. powołana została na Wydziale Geografii Komisja ds. Programu Nauczania, której podstawowym zadaniem jest monitorowanie funkcjonowania programu nauczania w Uczelni, oraz jego modyfikacja poprzez opracowanie ewentualnych zmian programowych. Pracom Komisji przewodniczy Dziekan Wydziału Geografii, a w jej składzie znajduje się interesariusz zewnętrzny – geograf, samodzielny nauczyciel akademicki z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Określone dla kierunku „geografia” efekty kształcenia są zgodne z KRK dla obszaru nauk przyrodniczych i obejmują wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Kierunkowe efekty

kształcenia mieszczą się w zakresie dyscypliny naukowej „geografia”, w całości przypisanej rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. do obszaru nauk przyrodniczych, chociaż uwzględniając obecny charakter nauk geograficznych, odnoszą się zarówno do geografii fizycznej jak i do geografii społeczno-ekonomicznej. W sylabusach zawarto natomiast przedmiotowe efekty kształcenia, które pozwalają na osiągnięcie efektów kierunkowych. Dla każdego przedmiotu określono oddzielnie efekty kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz wskazano, do których efektów kierunkowych się odnoszą. Podano również treści merytoryczne przedmiotu (z wyjątkiem przedmiotu „Etyka”). Stopień uszczegółowienia treści kształcenia jest jednak bardzo zróżnicowany. W niektórych sylabusach (np. „Meteorologia i klimatologia”) podano bardzo szczegółowe treści kształcenia oddzielnie dla wykładów i ćwiczeń, natomiast w innych (np. „Hydrologia”) ograniczono się jedynie do kilku słów kluczowych charakteryzujących treści merytoryczne przedmiotu. Zarówno sylabusy jak i opisy kierunkowych efektów kształcenia, znajdują się na stronie internetowej Uczelni. Studenci są jednak informowani o zakładanych efektach kształcenia przez osoby prowadzące odpowiednie zajęcia. Przegląd kierunkowych efektów kształcenia pozwala stwierdzić, że wypełniają one treści jakie powinny znaleźć się w programach nauczania geografii i odpowiadają wiedzy, umiejętnościom i kompetencjom społecznym jakich należy oczekiwać od absolwenta studiów licencjackich tego kierunku. Efekty te są też zgodne z przyjętą koncepcją kształcenia na kierunku Geografia SWPR.

Dokumentacja zawiera tabelę odniesień kierunkowych efektów kształcenia do obszarowych efektów kształcenia oraz tabelę wskazującą na ich zgodność – tzw. tabelę pokrycia obszarowych efektów kształcenia przez kierunkowe efekty kształcenia. Efekty kształcenia poszczególnych przedmiotów są prawidłowo opisane w sylabusach oraz w postaci matrycy przyporządkowane w sposób tabelaryczny do efektów kierunkowych. Efekty przedmiotowe pozwalają zatem na osiągnięcie efektów kierunkowych. Jednym z elementów służących osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów są również praktyki zawodowe. Wymiar, zasady i formę odbywania praktyk oraz efekty reguluje załącznik do przytoczonej wcześniej Uchwały Senatu Uczelni z dnia 28 września 2012 r.

Za całokształt spraw związanych z organizacją i przebiegiem zawodowych praktyk studenckich na kierunku „geografia” odpowiedzialny jest, jako koordynator ds. praktyk, Dziekan Wydziału (powołanie do pełnienia funkcji koordynatora ds. praktyk Decyzją Rektora SWPR z dnia 1 września 2011 r.) oraz opiekun praktyk studenckich. Do zakresu ich obowiązków należy: przygotowanie harmonogramu praktyk studenckich; opracowanie szczegółowych programów praktyk; rozliczenie praktyk pod względem merytorycznym po ich zakończeniu; zaliczenie praktyk, a także wypełnianie dokumentacji przebiegu studiów związanej z praktykami. Dla ocenianego kierunku studiów obowiązuje zatwierdzony przez Dziekana Wydziału dokument pn. *Plan ogólny praktyki dla studentów kierunku geografia (studia stacjonarne i niestacjonarne) w Szkole Wyższej Przymierza Rodzin* szczegółowo określający cel, przedmiot oraz formę i miejsce odbywania praktyk, ich charakter, wymiar i zasady zaliczenia, zadania studenta oraz zasady realizacji praktyk.

2) Kierunkowe efekty kształcenia sformułowane zostały w sposób jasny i zrozumiały z wykorzystaniem oczekiwanego przez twórców reformy „języka KRK”. Efekty kształcenia na

kierunku „geografia” SWPR umożliwiają wprowadzenie systemu ich oceny i weryfikacji. Hołdując wymogom KRK efekty kształcenia w zakresie wiedzy sformułowano wykorzystując zwroty: „zna przedmiot badań”, „zna metody”, „rozumie”, „ma pogłębioną wiedzę” itp. Analogicznie, umiejętności określono przy pomocy zwrotów: „potrafi”, „posiada”, „stosuje”, itp., a kompetencje społeczne przy pomocy: „ma świadomość”, „potrafi współdziałać”, „jest otwarty”, itp. Opisy zakładanych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów obligatoryjnych i fakultatywnych zamieszczono w sylabusach dołączonych do Raportu Samooceny stosując podobne reguły. Sylabusy przygotowane są w sposób przejrzysty i zrozumiały. Zawierają one efekty uszczegółowione, do których dobrano odpowiednie treści kształcenia. Formułując kierunkowe efekty kształcenia zgodne z KRK bazowano na efektach kształcenia oraz treściach programowych zawartych w standardach nauczania dla kierunku „geografia” dzięki czemu efekty przyjęte przez Jednostkę są zbieżne z powszechnie przyjętymi oczekiwaniami względem absolwenta tego kierunku. Spełniony został też warunek wynikający z § 7 ust. 4 rozporządzenia MNiSzW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.). Opisy zakładanych efektów kształcenia są przejrzyste i zrozumiałe.

Studenci wizytowanego kierunku są świadomi kompetencji, jakie nabędą po zakończeniu studiów. Kwalifikacje studentów weryfikowane są, zarówno podczas zajęć prowadzonych na Uczelni jak i podczas praktyk terenowych.

3) Program kształcenia na ocenianym kierunku studiów realizowany jest z wykorzystaniem różnych form dydaktycznych m.in.: wykładów, ćwiczeń, seminariów. W kartach przedmiotów określono szczegółowo zarówno formę prowadzenia zajęć jak i metody weryfikacji efektów kształcenia. Efekty z zakresu wiedzy mogą być weryfikowane przy użyciu klasycznych metod sprawdzania wiedzy stosowanych powszechnie na uczelniach wyższych, w tym w wizytowanej Jednostce. Polegają one na ocenie osiągnięć etapowych studenta, poprzez zaliczenia częściowe i końcowe zajęć oraz egzaminy. Stosuje się tutaj różne formy: zaliczenia, egzaminy pisemne (w tym testowe) i ustne, sprawozdania częściowe, prezentacje multimedialne, projekty itp. W ocenie rezultatów kształcenia uwzględniana jest też obecność na zajęciach oraz ocena zadań wykonywanych na ćwiczeniach i samodzielnych opracowań, w tym prac etapowych. Zaliczenia i egzaminy zdawane są po zakończeniu każdego semestru. Sposób oceniania prac zaliczeniowych, egzaminów i innych form weryfikowania osiągniętych efektów kształcenia uzależniony jest od specyfiki przedmiotu. Umiejętności są weryfikowane zarówno podczas zajęć praktycznych (ćwiczeń) prowadzonych na Uczelni, jak i przede wszystkim, podczas zajęć terenowych i praktyk. Najtrudniej weryfikowalne są kompetencje społeczne. Na wizytowanym kierunku, zdefiniowane kompetencje społeczne, mogą być weryfikowane zarówno podczas zajęć praktycznych (np. umiejętność współdziałania w grupie, umiejętność określania priorytetów służących określaniu zadania) jak i podczas uzupełniających zajęć o charakterze humanistycznym, takich jak np. konwersatorium „Odpowiedzi na trudne pytania”, gdzie w trakcie dyskusji osiągnane i weryfikowane mogą być takie efekty jak np. otwartość i tolerancja, umiejętność identyfikacji i rozstrzygania dylematów związanych z wykonywaniem zawodu itp.

Okresem zaliczeniowym określonym przez regulamin SWPR jest rok akademicki. Warunkiem zaliczenia semestru lub roku jest uzyskanie wszystkich zaliczeń i zdanie wszystkich egzaminów przewidzianych w planie studiów na dany okres. Jeden z warunków zaliczeń stanowią pozytywnie ocenione prace pisemne. Maksymalna liczba egzaminów w semestrze nie może przekroczyć 6 a w roku 10. Uczelnia stosuje standardową skalę ocen przy egzaminach i zaliczeniach: bardzo dobry – 5, dobry plus – 4,5, dobry – 4, dostateczny plus – 3,5, dostateczny – 3, niedostateczny – 2. W przypadku otrzymania na egzaminie oceny niedostatecznej student ma prawo do zdawania z tegoż przedmiotu jednego egzaminu poprawkowego, natomiast w razie niezaliczenia zajęć w przewidzianym terminie student może zaliczać je w terminie poprawkowym lecz zgodę na to musi wyrazić prowadzący zajęcia. Warunki i forma zaliczeń poszczególnych przedmiotów i zajęć jest podawana studentom do wiadomości przez prowadzących na początku każdych zajęć, w związku z czym studenci otrzymują pełną informację dotyczącą wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych jakie uzyskają po zakończeniu danego kursu. Opis zakładanych efektów kształcenia zawarty jest w sylabusach każdego przedmiotu. Dostęp do sylabusów oraz opisu zakładanych efektów kształcenia jest również możliwy za pomocą strony internetowej Uczelni. Studenci podczas rozmowy z Zespołem Oceniającym PKA poinformowali, iż opis efektów kształcenia jest dla nich przejrzysty i zrozumiały. W ocenie studentów, prowadzący zajęcia konsekwentnie przestrzegają zasad ustalonych na początku zajęć. Wszelkie zmiany dotyczące przebiegu kursu podawane są do wiadomości studentów odpowiednio wcześniej. Zdaniem studentów treści przekazywane w trakcie kursu pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Oglądowi poddano losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu (błędnie określane jako protokoły egzaminacyjne). Stwierdzono, że karty okresowych osiągnięć studenta wymagają uzupełnienia o liczbę uzyskanych punktów ECTS (§ 11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188 z późn. zm.).

Analiza wybranych prac etapowych wykazała, że oceny są zróżnicowane i w dobry sposób sprawdzają wiedzę i umiejętności zdobyte podczas zajęć. Przeanalizowane prace etapowe obejmowały głównie zestawy pytań i zadań do samodzielnego rozwiązania przez studentów. Poziom prac należy uznać za dosyć wysoki, opowiadający poziomowi studiów I stopnia z geografii. Jednym z elementów służących osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów są również praktyki zawodowe. Wymiar, zasady i formę odbywania praktyk oraz efekty reguluje załącznik do przytoczonej wcześniej Uchwały Senatu Uczelni z dnia 28 września 2012 r.

W zakresie końcowych osiągnięć studenci studiów I stopnia są zobowiązani do napisania pracy dyplomowej oraz zdają egzamin licencjacki. W załączniku do Uchwały Senatu Uczelni z dnia 28 września 2012 r. określony jest również proces dyplomowania, który obejmuje uczestnictwo w proseminarium i seminarium dyplomowym, a także przygotowanie prac dyplomowych. Nad organizacją procesu realizacji prac dyplomowych oraz prowadzeniem seminarium czuwa Dziekan oraz wyznaczona przez niego osoba prowadząca proseminarium i seminarium.

Zgodnie z obowiązującymi wytycznymi praca licencjacka powinna dotyczyć zagadnień z różnych dziedzin geografii, opierać się na studiach literaturowych i samodzielnych badaniach dyplomanta, jak również stanowić rozwiązanie przez studenta problemu badawczego lub teoretycznego. Natomiast w opinii pracy dyplomowej istotne są: zgodność

treści z tematem pracy i zakres jej realizacji, redakcja pracy, dobór literatury, sposób jej wykorzystania i poprawność odwołań do źródeł informacji, poszerzenie wiedzy zdobytej na studiach, oraz samodzielność w realizacji pracy. Temat pracy dyplomowej powinien być związany z programem kształcenia na kierunku i uwzględniać zainteresowania, predyspozycje oraz aktualne lub przewidywane miejsce pracy studenta, a jego ostateczne przyjęcie następuje po uzgodnieniu z promotorem. Warunkiem przystąpienia do obrony pracy dyplomowej jest uzyskanie wszystkich wymaganych w toku studiów zaliczeń i egzaminów oraz złożenie pozytywnie ocenionej przez promotora i recenzenta pracy licencjackiej.

Wszystkie prace dyplomowe objęte są obligatoryjnie sprawdzeniem ich pod względem rzetelności - obowiązek stosowania systemu antyplagiatowego nałożony został w Uczelni Zarządzeniem Nr 1 /2012 Rektora SWPR z dnia 1 czerwca 2012 r. w sprawie wprowadzenia *Regulaminu antyplagiatowego określającego zasady funkcjonowania w Szkole Wyższej Przymierza Rodzin w Warszawie Systemu Plagiat. Pl.* Załącznikiem do powyższego Zarządzenia jest *Regulamin antyplagiatowy* określający tryb i zasady funkcjonowania procedury antyplagiatowej oraz sposób korzystania z systemu Plagiat.pl przez Uczelnię lub jej jednostki (wydział, instytut). Warunkiem dopuszczenia pracy do egzaminu dyplomowego jest pozytywny wynik jej kontroli poprzez system atyplagiatowy.

Egzamin dyplomowy składa się z dwóch części: części jawnej w czasie której dyplomant udziela odpowiedzi na trzy pytania egzaminacyjne oraz części niejawnej, w czasie której komisja ustala oceny z: pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego oraz ostateczny wynik studiów. W celu uzyskania kontroli efektów kształcenia na początku roku akademickiego 2011/2012 wprowadzono w Uczelni zasadę publicznych obron prac licencjackich - obrony są otwarte i ogłaszane na stronie internetowej szkoły.

W trakcie wizytacji ocenie Zespołu PKA poddano ocenie 17 prac licencjackich (większość z dostępnych prac). Poziom ocenionych prac był zróżnicowany, w większości dobry, ale były także prace przeciętne jak i bardzo dobre. Oceny prac wystawiane zarówno przez opiekuna pracy jak i recenzenta należy uznać za adekwatne, jedynie w sporadycznych przypadkach mogły być one nieco zawyżone. Prace na ogół były dobrze zredagowane, miały ujednoliczoną formę, a zasadnicze rozdziały odpowiadały standardowym pracom dyplomowym. Piśmiennictwo, z reguły krajowe, związane się z tematyką prac. Tematyka większości prac odpowiadała obszarowi nauk przyrodniczych, dyscypliny geografia, chociaż wśród starszych prac (z roku 2010), kiedy na Wydziale istniał jeszcze podział na specjalności, zdarzały się prace bardzo specjalistyczne, ukierunkowane na technologiczne zagadnienia ochrony środowiska (np. praca pt. „Parametry wpływające na skład osadów ściekowych”) czy prace bardziej odpowiadające naukom biologicznym (np. praca pt. „Wpływ oświetlenia na wylot nietoperzy z dziennej kryjówki”). W tych przypadkach również pytania na egzaminie dyplomowym nie miały charakteru ogólnogeograficznego lecz dotyczyły szczegółowych zagadnień związanych z realizowanym tematem pracy. Niedociągnięcia te zostały usunięte w kolejnym roku kiedy Wydział zrezygnował ze specjalizacji na I poziomie studiów. W wielu przypadkach zarówno promotor pracy jak i recenzent posiadali jedynie stopień naukowy doktora, a samodzielny pracownik nauki uczestniczył w procesie dyplomowania jedynie w charakterze przewodniczącego komisji egzaminacyjnej (sporadycznie zdarzały się przypadki, że też był to doktor).

W wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego (protokoły egzaminu dyplomowego, recenzje pracy dyplomowej, prace dyplomowe). Analiza dyplomów i suplementów oraz



protokołów egzaminu dyplomowego wykazała, że dokumenty te prowadzone są prawidłowo.

4) W związku z niewielkim rozmiarem prowadzonego kształcenia (obecnie 32 studentów), system monitorowania karier absolwentów SWPR oparty jest na niesformalizowanym wywiadzie prowadzonym corocznie wśród osób kończących kształcenie na ocenianym kierunku. Informacje o losach absolwentów pozyskiwane są przez pracowników Uczelni, czasami jednak absolwenci sami informują o swych losach. Biorąc pod uwagę specyfikę Uczelni taki nieformalny system wydaje się w pełni spełniać rolę doskonalenia jakości procesu kształcenia. Być może w przypadku dużych uczelni niezbędne jest sformalizowanie procesu monitoringu losów absolwentów pozwalające na statystyczną analizę dużej liczby otrzymanych wyników. Jednak przy tak niewielkiej liczbie studentów, bezpośrednio rozmowy pracowników z absolwentami dostarczyć mogą więcej cennych informacji zwrotnych niż najbardziej wymyślne formularze. W takim przypadku jest możliwe cenniejsze od statystycznych analiz wsłuchanie się w poszczególne opinie absolwentów.

Należałoby scharakteryzować i formalnie wprowadzić procedurę dotyczącą monitorowania karier zawodowych absolwentów z uwzględnieniem gromadzenia informacji nie tylko w chwili ukończenia studiów, ale również po kilku latach od uzyskania dyplomu.

#### **Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych**

##### **Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego w pełni**

##### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

1) Obecnie realizowane programy studiów (Wydział prowadzi jedynie studia niestacjonarne I stopnia na 2 i 3 roku) są zgodne z standardami dla kierunku „geografia”, dlatego też efekty kształcenia są zgodne z efektami określonymi w standardach. Opracowując program studiów oparty na KRK (nierealizowany gdyż nie uruchomiono studiów na 1 roku) w prawidłowy sposób wykorzystano dotychczas realizowany program określając efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

2) Efekty kształcenia kierunku studiów „geografia” zostały sformułowane w sposób zrozumiały i umożliwiający prowadzenie systemu ich oceny i weryfikacji. W tym sensie można je uznać za sprawdzalne.

3) System weryfikacji etapowych i końcowych efektów kształcenia w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów jest dobrze opisany, znany studentom i nie odbiega od powszechnie stosowanego na kierunkach studiów „geografia”. Zastrzeżeń nie budzi również standardowy proces dyplomowania.

4) System monitorowania karier absolwentów SWPR ma charakter nieformalny i opiera się głównie na wywiadzie prowadzonym corocznie wśród osób kończących studia. W przypadku niewielkiej liczby absolwentów system taki wydaje się w pełni efektywny.

### **3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia**

1) W chwili obecnej na Wydziale Geografii SWPR w Warszawie prowadzone są studia licencjackie dla 2 i 3 roku. Zgodnie z prawem, program nauczania na tych studiach realizowany jest w oparciu o standardy nauczania a nie o krajowe ramy kwalifikacji. Dlatego

realizowany program studiów pierwszego stopnia może być jedynie weryfikowany pod kątem zgodności treści i efektów kształcenia z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. (Dz.U.07.164.1166). Program ten spełnia praktycznie wszystkie wymagania określone w standardzie kształcenia dla wizytowanego kierunku w szczególności w kwestii długości trwania studiów licencjackich (3 lata, 6 semestrów), ogólnej liczby godzin dydaktycznych, odpowiedniej proporcji zajęć praktycznych do wykładów, treści podzielonych na grupy kształcenia przedmiotów ogólnych, podstawowych, kierunkowych oraz dotyczących tzw. innych wymagań. Zapewniano także niezbędną liczbę zajęć do wyboru przez studenta.

Obecnie proponowane studia trwają 6 semestrów. Program, podzielony na 3 moduły, obejmuje 2245 godzin na studiach dziennych i 1353 godziny na studiach zaocznych dając w sumie (zarówno na studiach dziennych jak i zaocznych) 180 punktów ECTS. Sekwencja przedmiotów jest logiczna, począwszy od przedmiotów podstawowych dla geografii, do przedmiotów kierunkowych z uzupełnieniem o przedmioty ogólne. Prowadzi ona do stopniowego zdobywania przez studentów wiedzy, kompetencji i umiejętności zgodnie z przedstawioną koncepcją kształcenia. Organizację procesu dydaktycznego należy więc uznać za właściwą.

Ogólna liczba godzin na realizowanym obecnie kierunku wynosi 1353 co stanowi więcej niż wymagane 60% liczby godzin studiów stacjonarnych określonych w standardach kształcenia na poziomie licencjackim kierunku geografia. W trakcie toku studiów student może zdobyć 180 punktów ECTS (po 60 punktów w każdym roku, a w poszczególnych semestrach od 25 do 35 punktów). Przedmioty podstawowe obejmują 214 godzin (z wymaganych 210) i dają wymaganą liczbę 28 punktów ECTS. Przedmioty kierunkowe również wypełniają wymaganą liczbę godzin i punktów ECTS. Zarówno przedmioty podstawowe jak i kierunkowe zawierają wymagane standardami treści programowe, a nazwy przedmiotów w większości odpowiadają określonym w Rozporządzeniu zakresom treści kształcenia. W programie brak jest co prawda przedmiotu kierunkowego zatytułowanego „geografia regionalna Polski” lecz treści programowe określone dla tego przedmiotu są realizowane na innych zajęciach, głównie takich jak: „geografia społeczno-ekonomiczna Polski” i „geografia fizyczna Polski”. Istnieją jednak drobne rozbieżności pomiędzy załączonymi do raportu samooceny sylabusami przedmiotów a planem realizowanych zajęć. Dostarczone sylabusy dotyczą bowiem nowego programu opracowanego w oparciu KRK a plan realizowanych zajęć bazuje na standardach. Przykładem może być tu przedmiot „socjologia”, który zgodnie z sylabusem realizowany jest w ciągu 30 godzin wykładów i student uzyskuje 3 punkty ECTS, natomiast w przedstawionym planie zajęć są to 24 godziny i 2 punkty ECST. Podobnie przedmiot „geoinformatyka” zgodnie z sylabusem to 15 godz. wykładów i 45 godz. ćwiczeń i w sumie 5 punktów ECTS, a w planie zajęć to jedynie 30 godz. ćwiczeń i 4 punkty ECTS. Przedmiot ten powinien raczej nosić nazwę „geoinformacja”, gdyż takie właśnie treści programowe zawiera – „geoinformatyka” to pojęcie nieco szersze. Ogólnie można jednak uznać, że zakres treści kształcenia dla poszczególnych przedmiotów wypełnia standardy określone dla tego kierunku a treści programowe pozwalają na osiągnięcie sprecyzowanych efektów kształcenia. Pewnym mankamentem realizowanego programu jest brak typowych praktyk trwających nie krócej niż 3 tygodnie. Ich rolę pełnią natomiast studia i ćwiczenia terenowe. Przedmioty obieralne realizowane są w trakcie 416 godzin, co stanowi prawie 31% ogółu zajęć. Należy jednak zaznaczyć, że liczba ta obejmuje 120 godzin wybieranego lektoratu.

Wydział Geografii SWPR przygotował również program nauczania geografii dostosowany do wymogów obecnej ustawy. Skonstruowany program jest zgodny z

wymaganiami, jakie wynikają z Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Program ten nie jest obecnie realizowany, gdyż ze względu na małą liczbę chętnych nie został uruchomiony pierwszy rok studiów. Został on wprowadzony Uchwałą Senatu SWPR z dnia 28 września 2012 r. w sprawie uchwalenia programu kształcenia studiów pierwszego stopnia na Wydziale Geografii. W tym samym dniu decyzją Senatu SWPR uchwalono również efekty kształcenia dla programów kształcenia prowadzonych na Wydziale Geografii. Nowe programy studiów, uwzględniające te dokumenty, w dużej mierze bazują na programie realizowanym w oparciu o standardy nauczania. Takie podejście, polegające jedynie na dostosowaniu programów bazujących na standardach do języka ram kwalifikacji, należy w przypadku niewielkiej szkoły wyższej, prowadzącej badania naukowe z dziedziny geografii w bardzo ograniczonym zakresie, ocenić pozytywnie. Zapewnia ono bowiem nauczanie bazujące na wypracowanych przez lata wzorcach, które przynosiły dobre rezultaty. Dzięki bazowaniu na tych wzorcach zakładane efekty kształcenia, treści programowe oraz stosowane od lat formy i metody kształcenia tworzą spójną całość. Zawierają również odpowiednie treści kształcenia. Sposób naliczania punktów ECTS nie budzi zastrzeżeń. Na studiach stacjonarnych przedmiotom 30-godzinnym z reguły przypisano 3 punkty ECTS a przedmiotom 60-godzinnym 5-6 punktów ECTS (podobne zasady stosowano przy innym wymiarze godzin), natomiast na studiach niestacjonarnych uwzględniono odpowiednio większy udział pracy własnej studenta. Zaliczenie przedmiotu jest równoznaczne z uzyskaniem punktów ECTS – dotyczy to wszystkich przedmiotów a także praktyk. Przewidziano odpowiednią liczbę przedmiotów do wyboru, które dają 56 i 55 punktów ECTS (odpowiednio na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych). Pewne wątpliwości budzić może forma przygotowanych praktyk studenckich. Wzorem lat ubiegłych, rolę tę zapewnić mają studia i ćwiczenia terenowe a nie typowe praktyki w instytucjach stanowiących potencjalnych pracodawców. Niewątpliwie jednak, taki system zajęć w terenie pod kontrolą prowadzących ćwiczenia umożliwi nabycie przez studenta umiejętności praktycznych. Analiza Raportu Samooceny wraz z załącznikami, zwłaszcza kartami przedmiotów, pozwala na stwierdzenie, że studia na kierunku geografia w SWPR umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Weryfikacja osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest możliwa przy pomocy stosowanych w Jednostce narzędzi sprawdzających wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne uzyskane przez studentów w trakcie procesu dydaktycznego.

Z dniem 1 października 2012 r. powołano na Wydziale Geografii SWPR Komisję ds. Programu Nauczania. Celem Komisji będzie monitorowanie funkcjonowania programu nauczania w SWPR, praca nad jego modernizacją i opracowanie ewentualnych zmian programowych. 3-osobowa Komisja pracuje pod przewodnictwem Dziekana Wydziału. Wiedza studentów na temat punktów ECTS jest niewielka i nie potrafią oni jednoznacznie stwierdzić, w jakim stopniu przypisane do poszczególnych przedmiotów punkty odzwierciedlają ich wkład pracy w osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Program kształcenia w opinii studentów jest odpowiedni.

Za całokształt spraw związanych z organizacją i przebiegiem zawodowych praktyk studenckich na kierunku „geografia” odpowiedzialny jest, jako koordynator ds. praktyk, Dziekan Wydziału (powołanie do pełnienia funkcji koordynatora ds. praktyk Decyzją Rektora SWPR z dnia 1 września 2011 r.) oraz opiekun praktyk studenckich. Do zakresu ich obowiązków należy: przygotowanie harmonogramu praktyk studenckich; opracowanie

szczegółowych programów praktyk; rozliczenie praktyk pod względem merytorycznym po ich zakończeniu; zaliczenie praktyk, a także wypełnianie dokumentacji przebiegu studiów związanej z praktykami. Dla ocenianego kierunku studiów obowiązuje zatwierdzony przez Dziekana Wydziału dokument pn. Plan ogólny praktyki dla studentów kierunku geografia (studia stacjonarne i niestacjonarne) w Szkole Wyższej Przymierza Rodzin szczegółowo określający cel, przedmiot oraz formę i miejsce odbywania praktyk, ich charakter, wymiar i zasady zaliczenia, zadania studenta oraz zasady realizacji praktyk.

Praktyki studenckie realizowane są zgodnie z Planem Praktyk Studenckich w Szkole Wyższej Przymierza Rodzin w Warszawie. Praktyki realizowane są w wymiarze 120 godzin łącznie i mają charakter zajęć terenowych, prowadzonych na różnych obszarach Polski (Góry Świętokrzyskie, Tatry, Sudety itp.). Zajęcia odbywają się pod nadzorem opiekuna wyznaczonego przez Dziekana spośród nauczycieli akademickich. Praktyki obejmują:

- metody badań terenowych, realizowane w wymiarze 48 godzin na II semestrze I roku,
- ćwiczenia terenowe z geografii fizycznej i ekonomicznej, realizowane w wymiarze 72 godzin na IV semestrze II roku.

Miejsce i termin odbywania praktyki zawodowej są ściśle określone.

Celem praktyk jest zapoznanie się studentów z metodami badań stosowanymi w geografii oraz pogłębianie i doskonalenie umiejętności nabytych podczas studiów. Praktyki zawodowe zalicza się studentowi na podstawie jego obecności, wykonanych w terenie zadań oraz opinii opiekuna praktyk, który nadzoruje cały ich przebieg.

Na szczególne podkreślenie zasługuje sposób wykorzystania w praktyce wiedzy i doświadczenia zdobytych podczas praktyk na rzecz regionu. W wyniku porozumienia z władzami lokalnymi miejsca odbywania praktyk w zamian za określone świadczenia na rzecz studentów (np. sfinansowanie bazy noclegowej), po ich zakończeniu powstaje monografia o gminie. Dotychczas ukazały się monografie dotyczące m. in. Kuźnicy, Sejnu, terenu Rzeszowszczyzny. W opinii studentów, tak zorganizowane praktyki zawodowe pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Również system weryfikacji i oceny praktyk zawodowych został przez studentów oceniony pozytywnie, jako przejrzysty i rzetelny.

Kameralny charakter ocenianego kierunku powoduje, wytworzenie bardzo bezpośrednich relacji nauczyciel – student, co stwarza studentom możliwość kształtowania własnej ścieżki rozwoju. Indywidualna opieka naukowa nad studentem dotyczy głównie procesu przygotowania pracy dyplomowej. Relacja pomiędzy liczbą studentów (obecnie 32), a liczbą zatrudnionych etatowo pracowników (9) umożliwia bliski i częsty kontakt studentów z pracownikami, co zostało pozytywnie ocenione przez studentów. Zgodnie z Regulaminem studiów w Szkole Wyższej Przymierza Rodzin w Warszawie, *„w wypadkach ustalonych przez Radę Wydziału student może starać się o indywidualny tok studiów. Jego projekt musi zostać uprzednio zaakceptowany przez opiekuna naukowego.”* W Regulaminie nie zostały uszczegółowione zasady przyznawania indywidualnego toku studiów. Z informacji przekazanych przez studentów podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wynika, iż studenci nie są szczególnie zainteresowani indywidualną formą kształcenia.

2) Zakładane efekty kształcenia znajdują uzasadnienie w kierunkowych treściach programowych. Także organizacja kształcenia i stosowane metody dydaktyczne są odpowiednie do realizacji treści programowych. Treści programowe uwzględniają dychotomiczny charakter geografii obejmującej zarówno problematykę fizyczno-geograficzną jak też geografii społeczno-ekonomiczną. Charakter ten został uwzględniony w opracowanych dla kierunku efektach kształcenia i w efektach przedmiotowych. Niedobór

przedmiotów obejmujących treści geografii społeczno-ekonomicznej był jednym z podstawowych zarzutów stawianych Jednostce przez zespół wizytujący PKA przy pierwszej ocenie kierunku, usuniętym przed oceną powtórnią. Gwarantem zapewnienia spójnego charakteru efektów kształcenia, treści programowych form zajęć i metod dydaktycznych było w dużej mierze wykorzystanie w tworzeniu nowego programu opartego na KRK wytycznych zawartych w standardach nauczania dla kierunku „geografia”, szerzej opisane w punkcie 3.1 niniejszego raportu. Na podstawie informacji tam zawartych można stwierdzić, że zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne są w zadowalającym stopniu komplementarne.

### **Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego w pełni**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

1) Obecnie Jednostka kształci jedynie studentów 2 i 3 roku studiów niestacjonarnych I stopnia. Dlatego studia te realizowane są według „starego” systemu kształcenia. W tym względzie spełnione są wszystkie wymagane efekty kształcenia. Przygotowany został również nowy program uwzględniający KRK, niestety ze względu na małą liczbę kandydatów studia na 1 roku nie zostały uruchomione. Dlatego trudno o ocenę praktycznego działania tego programu. Można jednak stwierdzić, że został on przygotowany właściwie i umożliwia osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia. System punktów ECTS jest kompletny, każdemu przedmiotowi przypisana jest liczba punktów określająca przewidywany nakład pracy wymagany do zaliczenia przedmiotu a tym samym do potwierdzenia uzyskanego zakresu umiejętności i kompetencji. Udział w programie studiów przedmiotów do wyboru jest wystarczający. Studenci oceniają realizację procesu kształcenia na kierunku „geografia” jako odpowiednią. Praktyki zawodowe mają charakter zajęć terenowych i odbywają się w różnych częściach kraju, co spotkało się z pozytywną opinią studentów. Indywidualizacja procesu kształcenia dotyczy głównie opieki naukowej w procesie przygotowania pracy licencjackiej.

2) Sekwencja przedmiotów i modułów określona w planie studiów jest logiczna, tworzy spójną całość i prowadzi do stopniowego zdobywania przez studentów wiedzy, kompetencji i umiejętności zgodnie z przedstawioną koncepcją kształcenia.

#### **4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów**

1) Zajęcia na kierunku studiów „geografia” prowadzi 35 nauczycieli akademickich, w tym 2 profesorów tytularnych, 5 doktorów habilitowanych, 23 doktorów i 5 magistrów. Dla siedmiu nauczycieli akademickich Szkoła Wyższa Przymierza Rodzin stanowi podstawowe miejsce pracy. Zespół dydaktyczny prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku reprezentuje kilka obszarów wiedzy: nauk przyrodniczych, nauk społecznych, nauk humanistycznych, nauk ścisłych, nauk ekonomicznych, nauk medycznych i nauk o zdrowiu i kulturze fizycznej. Mając na uwadze wieloobszarowość geografii jako nauki, tak duże zróżnicowanie specjalistów z różnych obszarów wiedzy biorących udział w procesie dydaktycznym gwarantuje osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Osoby prowadzące zajęcia na ocenianym kierunku legitymują się dorobkiem naukowym w zakresach dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.

2) Do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów Uczelnia zgłosiła 9 nauczycieli akademickich, w tym 3 samodzielnych (1 z tytułem naukowym profesora i 2 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego) oraz 6 ze stopniem naukowym doktora i jest to zgodne z § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.), który stanowi, iż: *„Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora”*. W aktach osobowych znajdują się dokumenty potwierdzające uzyskanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych.

Wszystkie osoby spełniają warunek ujęty w art. 112a ust. 3 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.). Oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego zostały złożone przed rozpoczęciem roku akademickiego, nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki. Żaden ze zgłoszonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich nie przekroczył limitu minimów kadrowych określonego w art. 112a ust. 1 – 2 ww. ustawy.

Wszystkie osoby spełniają również warunek bycia zatrudnionym nie krócej niż od początku semestru studiów, zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r.

Każdemu ze zgłoszonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich na bieżący rok akademicki zaplanowano osobiste prowadzenie na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym obowiązującymi przepisami, zgodnie z § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego stanowiącym, iż: *„Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra”*.

Biorąc pod uwagę wyłącznie wymagania formalne należy stwierdzić, iż warunek minimum kadrowego jest spełniony.

Należy jednak zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, **warunkiem pełnienia funkcji kierownika podstawowej jednostki organizacyjnej lub jego zastępcy jest zatrudnienie w uczelni jako podstawowym miejscem pracy.**

Dla siedmiu spośród dziewięciu zgłoszonych do minimum kadrowego osób SWPR stanowi podstawowe miejsce pracy, trzy osoby (dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 1 doktor) zatrudnione są na czas nieokreślony, ponadto trzech samodzielnych nauczycieli akademickich Uczelnia zaproponowała do minimum kadrowego podczas poprzedniej oceny na kierunku „geografia” tj. w roku akademickim 2005/2006, przy czym stosunek pracy z jedną z tych osób został rozwiązany w 2007 r., a następnie ponownie nawiązany w roku 2013.

Spośród wszystkich nauczycieli akademickich z omawianego minimum kadrowego, jedna zatrudniona została w Uczelni w roku 2001, cztery w latach 2005-2011, zaś pozostałe cztery

podjęły zatrudnienie w SWPR na podstawie umowy o pracę (trzy z nich poprzednio na podstawie umowy o dzieło) z początkiem bieżącego semestru. Wyłącznie dwie osoby z minimum kadrowego wchodzi w jego skład na kierunkach studiów prowadzonych w innych Uczelniach. Analizując w/w informacje oraz umowy o pracę można stwierdzić, iż minimum kadrowe ocenianego kierunku studiów charakteryzuje się względną stabilnością.

W minimum kadrowym są reprezentanci obszaru nauk przyrodniczych, do którego przyporządkowane zostały efekty kształcenia. Wszyscy nauczyciele z minimum kadrowego reprezentują dziedzinę nauk o Ziemi, dyscyplinę geografia, w tym 7 osób to specjaliści z zakresu geografii fizycznej (1 profesor, 1 doktor hab., oraz pięciu doktorów), a dwie z zakresu geografii społeczno - ekonomicznej (w tym jest jeden pracownik samodzielny i jeden doktor). Pracownicy dydaktyczni Wydziału tworzący minimum kadrowe reprezentują różne nurty badań geograficznych. Ich dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne są zgodne z realizowanym programem studiów i z zakładanymi celami i efektami kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Pozostali nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia to przedstawiciele nauk przyrodniczych w zakresie geologii (1 osoba), nauk ścisłych w zakresie astronomii (1 osoba) i fizyki (1 osoba), nauk humanistycznych w zakresie filozofii (2 osoby) i teologii (1 osoba), a także nauk medycznych i nauk o zdrowiu i kulturze fizycznej (2 osoby). Analiza obsady poszczególnych zajęć pozwala stwierdzić, iż zajęcia są przydzielane prawidłowo, przez nauczycieli posiadających odpowiednie kwalifikacje. Wątpliwości w tym zakresie są niewielkie i dotyczą jedynie:

- powierzenia prowadzenia zajęć z przedmiotu: „język angielski” osobie reprezentującej dziedzinę nauk ekonomicznych, dyscyplinę ekonomia;

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.) i wynosi 1:3,5 (wymagana relacja 1:60).

Zespół Oceniający wizytował dostępne w dniach wizytacji zajęcia na studiach niestacjonarnych. W trakcie hospitacji zajęć Zespół zapoznał się ze sposobem ich prowadzenia, ocenił równocześnie bazę dydaktyczną, w której zajęcia się odbywały. Szczegółowe informacje dotyczące hospitowanych zajęć dydaktycznych (wykładów) oraz ich oceny zostały zawarte w **Załączniku Nr 6**. Zajęcia wybierano z planu zajęć dydaktycznych obowiązującego w semestrze letnim w bieżącym roku akademickim. Wszystkie wizytowane zajęcia odbywały się zgodnie z planem i rozpoczęły się punktualnie. Zajęcia prowadzone były przez osoby wykazane w planach zajęć, w salach wykładowych i audytorijnych dostosowanych do prowadzonych zajęć (liczba miejsc, wyposażenie w pomoce audiowizualne i inny niezbędny sprzęt). Widoczny był wysoki poziom kompetencji osób prowadzących zajęcia, ich dobre przygotowanie do zajęć, a także umiejętności i doświadczenie dydaktyczne. Studenci byli wyraźnie zainteresowani przebiegiem zajęć, widoczna była także ogólna przyjazna atmosfera.

Na podstawie wizytowanych zajęć można przypuszczać, iż studenci nabędą odpowiedni poziom różnych umiejętności, zdefiniowanych w sylabusach przedmiotów. Wydział nie prowadzi kształcenia na odległość.

3) Wydział realizuje politykę kadrową zgodną z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym oraz Statutem Uczelni. Uczelnia realizując politykę kadrową zwraca uwagę na odpowiedni dobór

kadry. O zatrudnieniu pracownika decyduje udokumentowany dorobek publikacyjny oraz dydaktyczny w zakresie odpowiedniej dziedziny nauki i dyscypliny naukowej.

Wszyscy nauczyciele akademicy podlegają okresowej ocenie. Oceny dokonuje komisja powołana przez Rektora. Ocena przeprowadzana jest nie rzadziej niż raz na 4 lata, lub w każdym czasie na wniosek Dziekana, bądź nauczyciela akademickiego zainteresowanego swoją oceną. Jak poinformowano Zespół, w maju br. ma się odbyć kolejna okresowa ocena nauczycieli akademickich, której podlegać będą nauczyciele zatrudnieni w Uczelni dłużej niż jeden rok - przedstawiono wykaz tych osób. Przy dokonywaniu oceny uwzględnia się działalność naukowo-badawczą, dydaktyczną i organizacyjną oraz postępy w podnoszeniu kwalifikacji. W ocenie brane są również pod uwagę oceny uzyskane podczas hospitacji i z ankiet studenckich, uwzględnia się także opinię bezpośredniego przełożonego oraz Dziekana. O uzyskanych ocenach informowani są nauczyciele akademicy za pośrednictwem Dziekana. Wszystkie oceny zawierają uzasadnienie i sformułowane są na piśmie. W przypadku uzyskania przez nauczyciela akademickiego negatywnej oceny ostateczną decyzję podejmuje Rektor, zaś druga negatywna ocena skutkuje zwolnieniem pracownika.

Nauczyciele akademicy Wydziału Geografii zatrudnieni na I etacie mogą podnosić swoje kwalifikacje zawodowe przy wsparciu finansowym Uczelni (ufundowano stypendium habilitacyjne dla jednego pracownika Wydziału oraz dofinansowano wyjazd naukowy na Spitzbergen, jako pomoc w realizacji doktoratu). Uczelnia wspiera także działalność naukową finansując udział w konferencjach i seminariach naukowych. Formą pomocy materialnej objęci są też dobrze rokujący absolwenci, którzy ukończyli studia II stopnia na innych uczelniach, a zamierzają prowadzić pracę naukową i stanowić własną kadrę Uczelni. Elementem wspierającym i mobilizującym pracowników naukowych są interdyscyplinarne seminaria naukowe, odbywające się raz w miesiącu, na których pracownicy referują postępy w pracach badawczych. Powyższe działania wskazują na dużą troskę Władz Uczelni w wychowaniu własnej kadry. W ostatnich 5 latach spośród pracowników prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku 3 osoby uzyskały stopień naukowy doktora habilitowanego, cztery stopień naukowy doktora. Prowadzona na Wydziale polityka kadrowa zabezpiecza najważniejsze potrzeby dydaktyczne.

Zespół Oceniający odbył przewidziane w procedurach oceny programowej spotkanie z nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na kierunku „geografia”. W spotkaniu uczestniczyła grupa 10 nauczycieli, w tym 4 osoby reprezentowały minimum kadrowe. Na wstępie Przewodnicząca Zespołu przedstawiła cel wizytacji oraz omówiła misję i zadania PKA. Opinie o Wydziale prezentowane przez nauczycieli akademickich podczas spotkania z Zespołem Oceniającym były na ogół bardzo pozytywne i widoczna była silna więź emocjonalna pracowników z Uczelnią. W dyskusji podkreślono, że Szkoła jest otwarta na wszelkie propozycje dotyczące zmian w programach studiów, wysoko oceniano bazę dydaktyczną (w pracowniach laboratoryjnych są mikroskopy przenośne i inny specjalistyczny sprzęt), natomiast braki niezbędne do realizacji niektórych zajęć są przez nich indywidualnie uzupełniane – nauczyciele przynoszą swoje własne kolekcje i inne materiały. Podkreślano także, że ankietyzacja zajęć przez studentów jest przeprowadzana od 2002 r., prowadzone są również hospitacje zajęć, i na ich podstawie tworzone są listy rankingowe nauczycieli. Nauczyciele brali udział w dostosowywaniu programu kształcenia do wymogów KRK, opracowali karty przedmiotów. W dyskusji zwrócono także uwagę na dobrą współpracę z pracownikami administracji, którą bardzo sobie cenią. W opinii nauczycieli mocną stroną Wydziału jest wysoka jakość kadry prowadzącej zajęcia, Wśród pracowników naukowo-



dydaktycznych są nauczyciele pochodzący z różnych uczelni, są także przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych. Ponadto bardzo pozytywnym czynnikiem kształcenia jest współpraca ze studentami, która ma charakter kameralny, otwarty, grupy studenckie są nieliczne. Mówiono także o dużym zaangażowaniu studentów w organizację wyjazdów zagranicznych i krajowych - np. studenci w ramach Koła Naukowego zorganizowali wycieczkę naukową w Alpy.

W porównaniu do ostatniej oceny, przeprowadzonej w roku 2007, stan liczebny kadry Wydziału Geografii zwiększył się do 35 osób, w tym samym czasie zmniejszyła się znacznie liczba studentów (łącznie na dwóch rocznikach studiów niestacjonarnych są 32 osoby). Od ostatniej wizyty PKA pewnym zmianom uległ skład osobowy kadry, w tym zmieniła się struktura kadry ze względu na posiadane stopnie i tytuły naukowe oraz reprezentowane obszary kształcenia. Obecna struktura kadry zarówno ze względu na posiadane stopnie i tytuły naukowe oraz reprezentowane obszary kształcenia zapewnia prawidłową realizację procesu dydaktycznego na kierunku „geografia”. Wszyscy nauczyciele akademicy stanowiący obecne minimum kadrowe spełniają wymagania formalne (poprzednio 5 osób z minimum kadrowego przebywało na urloпах bezpłatnych, pozostali prowadzili tylko ok. 20 % zajęć dydaktycznych).

**Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy;**

**Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena;**

**Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego w pełni**

**Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

- 1)** Struktura kadry, jak i szeroki zakres kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku „geografia” umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.
- 2)** Kadra dydaktyczna Wydziału spełnia minimum kadrowe dla kierunku „geografia” dla studiów pierwszego stopnia. Na uwagę zasługuje mała liczba studentów przypadająca na jednego pracownika zaliczonego do minimum kadrowego.
- 3)** Oceniana jednostka prowadzi politykę kadrową, która ma na celu wychowanie własnej kadry naukowo-dydaktycznej. Wydział umożliwia podnoszenie kwalifikacji oraz rozwój naukowy i dydaktyczny nauczycieli akademickich.

**5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych**

Siedzibą Uczelni jest nowoczesny budynek mieszczący się w Warszawie przy ul. Grzegorzewskiej 10 o powierzchni 1700 m<sup>2</sup>. Budynek ten został zaprojektowany i wybudowany dla celów dydaktycznych w ramach kompleksu Szkoły Przymierza Rodzin im. Jana Pawła II (podstawowej, gimnazjum i liceum) przez Stowarzyszenie Przymierza Rodzin. Obejmuje on trzy kondygnacje naziemne i jedną poniżej poziomu terenu. Dwie kondygnacje naziemne są połączone łącznikiem, łączącym Szkołę Wyższą Przymierza Rodzin z Szkołą

Niższą SWPR. W zajmowanym budynku Szkoła Wyższa Przymierza Rodzin użytkuje 2 sale wykładowe na 40 miejsc, jedną aulę na 90 miejsc, pracownię komputerową wyposażoną w 16 stanowisk, pracownię laboratoryjną na 40 miejsc połączoną z pomieszczeniem, w którym magazynowany jest podstawowy sprzęt laboratoryjny (m.in. do zajęć z gleboznawstwa, geomorfologii, jednak sprzęt ten nie jest najwyższej jakości), 5 sal audytoryjnych po 20 miejsc każda oraz dwie sale po 10 miejsc przeznaczone na lektoraty. Do dyspozycji Uczelni są także pokoje dla administracji, personelu nauczającego (2), pokoje gościnne (2) oraz biblioteka. Ponadto SWPR ma możliwość korzystania z sal i pracowni Szkoły Niższej SWPR.

Sale wykładowe wyposażone są w projektory multimedialne, rzutniki pisma, do dyspozycji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia są także dwa laptopy, telewizor, odtwarzacz video i DVD. Studenci mogą korzystać z pracowni komputerowej również poza zajęciami. Komputery poza systemem Windows XP, Microsoft Office i Internetem posiadają specjalistyczne oprogramowanie z zakresu obrazowania danych przestrzennych (Quantum GIS oraz ArcGIS). Na terenie Uczelni istnieje możliwość połączenia z Internetem za pomocą sieci bezprzewodowej, jednakże z informacji uzyskanej od studentów wynika, iż zasięg sieci obejmuje wyłącznie parter i pierwsze piętro.

Analiza istniejącej bazy materialnej pozwala na wyrażenie opinii, że zakładane efekty kształcenia na ocenianym kierunku „geografia” w istniejącej infrastrukturze materialnej jednostki są możliwe do zrealizowania.

W zbiorach Biblioteki SWPR znajduje się około 5115 pozycji z różnych dziedzin, w tym około 500 z geografii (wśród nich są podstawowe podręczniki z zakresu geografii) i nauk pokrewnych (m.in. z ochrony środowiska, geologii, turystyki i rekreacji, nauk społeczno-ekonomicznych). Biblioteka stale powiększa swoje zbiory o nowe wydawnictwa – np. w br. zakupiła kilkanaście pozycji książkowych. Studenci Wydziału Geografii mogą dodatkowo korzystać z księgozbioru należącego do Szkoły Niższej Przymierza Rodzin mieszczącej się w tym samym budynku, której księgozbiór obejmuje 8200 pozycji oraz 1685 podręczników. Biblioteka prenumerowała 10 tytułów czasopism z zakresu geografii. Były to czasopisma zarówno w języku polskim jak np. *Prace i studia geograficzne*, *Przegląd geograficzny*, *Przegląd Geologiczny*, *Dokumentacja geograficzna*, jak i angielskim *Landform Analysis*. W kolekcji znajdują się również czasopisma otrzymywane w ramach wymiany i z darów. Obecnie zaprzestano prenumeraty czasopism ponieważ wszystkie najważniejsze polskie czasopisma geograficzne i z nauk pokrewnych dostępne są bezpłatnie on-line. Studenci są o tym poinformowani i podczas pisania prac dyplomowych korzystają z tej drogi pozyskania materiałów źródłowych. Literatura dostępna w bibliotece SWPR w opinii studentów odpowiada ich potrzebom jeśli chodzi o wymagania dotyczące poszczególnych przedmiotów. Ponadto studenci mają dostęp do Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteki Narodowej oraz innych warszawskich bibliotek (Pedagogicznej, Wojewódzkiej) na ogólnie przyjętych zasadach. Biblioteka SWPR jest nieczynna w niedziele, co stanowi problem dla studentów studiów niestacjonarnych, odbywających zajęcia w weekendy. Z informacji uzyskanych od Władz Uczelni wynika, iż podjęto już stosowne działania mające na celu rozwiązanie tego problemu.

Do dyspozycji studentów Wydziału Geografii jest również mapiarnia (wydzielona w części biblioteki), w której znajdują się mapy topograficzne w skali 1:100 000, pokrywające obszar całej Polski oraz atlasy geograficzne, mapy turystyczne, palny miast i mapy ścienne. Natomiast szczegółowe mapy topograficzne i mapy tematyczne są dostępne bezpłatnie w

Interne, m.in. na geoportalach różnych instytucji państwowych i na potrzeby zajęć dydaktycznych, czy prac dyplomowych są przetwarzane przy pomocy oprogramowania GIS.

Oceniając zaspokojenie potrzeb wynikających ze specyfiki ocenianego kierunku studiów, należy stwierdzić, że infrastruktura dydaktyczna użytkowana przez SWPR tj. dostęp do sal wykładowych, ćwiczeniowych i laboratoryjnych, a także komputerów i Internetu oraz baza biblioteczna pozwala na realizację procesu kształcenia na kierunku „*geografia*”. W budynku studenci mogą korzystać na miejscu z kserokopiarki.

Budynek został częściowo dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Posiada odpowiednio przystosowane sanitariaty oraz podjazd przed głównym wejściem do budynku. Osoby poruszające się na wózku mogą poruszać się jedynie między parterem, a pierwszym piętrem. Transport na 1 piętro umożliwia winda znajdująca się w budynku Szkoły Przymierza Rodzin, który jest połączony łącznikiem z SWPR. Uczelnia nie posiada specjalistycznego sprzętu przeznaczonego dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku bądź słuchu, ale w razie potrzeby istnieje możliwość jego zakupu.

Studenci Wydziału Geografii nie odbywają praktyk zawodowych w instytucjach. Praktyki zawodowe mają charakter zajęć terenowych, prowadzonych w różnych regionach Polski (Góry Świętokrzyskie, Tatry, Sudety itp.) i odbywają się pod nadzorem opiekuna wyznaczonego przez Dziekana spośród nauczycieli akademickich. Miejsca i termin odbywania praktyk zawodowych są ściśle określone. Zajęcia terenowe w małych grupach stwarzają możliwość nabycia przez studentów umiejętności wykorzystania wiedzy geograficznej do celów praktycznych. Warto podkreślić, iż podczas zajęć terenowych studenci, nabywają umiejętności posługiwania się sprzętem pomiarowym stosowanym w badaniach geomorfologicznych, geologicznych i hydrologicznych, uczą się wykonywać i opisywać wiercenia geologiczne i odkrywki glebowe, pobierać próby do badań laboratoryjnych, a także przeprowadzać i interpretować ankiety dotyczące zagadnień społeczno-gospodarczych, wykonują również proste zadania badawcze. Ta forma realizacji praktyk zawodowych wynika z wieloletniej tradycji uniwersyteckich studiów geograficznych.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci poinformowali, iż realizowane przez nich praktyki terenowe, pozwalają im wykorzystać wiedzę jaką nabyli w trakcie studiów, a przede wszystkim zrozumieć pewne mechanizmy, które dotąd znane im były wyłącznie w teorii. Ponadto wyrazili bardzo pozytywne opinie dotyczące organizacji tych zajęć.

W stosunku do poprzedniej oceny programowej (Uchwała Nr 317/2006 Prezydium PKA z dnia 27 kwietnia 2006 r.), w której wskazano uzupełnienie mapiarni i zbiorów bibliotecznych oraz wyposażenie pracowni, nastąpiła poprawa w tym zakresie. Uzupełniono zbiory biblioteczne oraz rozbudowano bazę dydaktyczną, wydzielając także niezbędną dla kształcenia na ocenianym kierunku studiów mapiarnię. Obecna baza dydaktyczna jest wystarczająco dostosowana do prawidłowej realizacji procesu dydaktycznego i umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

**Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego w pełni**

**Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego**

Baza dydaktyczna Wydziału Geografii SWPR jest wystarczająco dostosowana do prawidłowej realizacji procesu dydaktycznego i umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Studenci mają ułatwiony dostęp do komputerów, Internetu i specjalistycznego oprogramowania (GIS) oraz niezbędnego księgozbioru. Infrastruktura SWPR jest częściowo przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

## **6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów**

Z uwagi na fakt, iż Szkoła Wyższa Przymierza Rodzin prowadzi studia wyłącznie na pierwszym stopniu kształcenia, prowadzenie badań naukowych nie jest obligatoryjne. Mimo to Uczelnia posiada własne wydawnictwo i publikuje książki oraz czasopisma naukowe. W ramach prac naukowo-badawczych pracowników SWPR wydawane są roczniki - „Zeszyty Naukowe. Seria geograficzno – turystyczna” zawierające również fragmenty prac dyplomowych studentów oraz „Zeszyty Naukowe Seria Pedagogiczna. Do chwili obecnej w ramach ocenianej jednostki wydano 4 czasopisma, a w przygotowaniu jest kolejny 5 tom z tej serii. W latach 2006-2012 SWPR opublikowała 6 pozycji książkowych z zakresu geografii, których autorami lub redaktorami są pracownicy stanowiący minimum kadrowe, bądź zatrudnieni na umowę zlecenie. Są to m.in. książki dotyczące podstaw meteorologii i klimatologii, badań cech strukturalnych osadów czwartorzędowych i metod oznaczania ich wieku, działalności człowieka w środowisku przyrodniczym, czy geograficznych ścieżek życia. Na uwagę zasługują również monografie, będące efektem badań naukowych studentów podczas praktyk zawodowych, wykonywanych głównie na zlecenie gmin.

Ponadto na szczególne podkreślenie zasługuje aktywność społeczno-edukacyjna Uczelni, która stara się pełnić rolę centrum intelektualnego dla dzielnicy Ursynów. Efektem tej aktywności są otwarte Konwersatoria na tematy poświęcone postaniu Ojca Św. Jana Pawła II. W Konwersatoriach uczestniczą także studenci, którzy obligatoryjnie muszą zaliczyć 8 spotkań w ciągu trzech lat. Konwersatoria mają charakter panelu dyskusyjnego, zaś tematem spotkań są pytania dotyczące sensu ludzkiego życia i ludzkiej aktywności. Od 2005 roku, w każdym roku akademickim organizowanych jest osiem Konwersatoriów i na ich podstawie powstają książki nt. „Odpowiedzi na trudne pytania dzisiejszego świata”, wydawane przez SWPR. Na dzień dzisiejszy wydano 7 takich tomów, 8 tom za rok akademicki 2012/2013 jest w przygotowaniu.

**Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego nie dotyczy**

**Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego**

Pomimo, iż Wydział Geografii SWPR nie ma obowiązku prowadzenia działalności naukowej, sukcesywnie wydaje szereg publikacji (w tym czasopismo naukowe) związanych ze swoją działalnością naukową, także przy udziale studentów. Na podkreślenie zasługuje duża aktywność wydawnicza Uczelni.

**7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię**

1) Zasady i tryb rekrutacji na wszystkie kierunki studiów prowadzonych przez Szkołę Wyższą Przymierza Rodzin w Warszawie regulują odpowiednie uchwały Senatu. Zgodnie z Uchwałą nr 2/2011 Senatu SWPR z dnia 20 maja 2011 roku w sprawie warunków i trybu rekrutacji w roku akademickim 2012/2013 Uczelnia nie stawia kandydatom żadnych wymagań wstępnych z wyjątkiem zdanego egzaminu maturalnego i złożenia odpowiednich dokumentów. Ustalony limit miejsc na każdy kierunek znacznie przekracza liczbę chętnych na kierunek „geografia”, dlatego praktycznie przyjmowani są wszyscy chętni, jeżeli tylko ich liczba pozwoli na otwarcie w danym roku tego kierunku. Regulacje nie zawierają zapisów dyskryminujących jakkolwiek grupę kandydatów. Studenci uczestniczący w spotkaniu nie zgłosili uwag do procesu rekrutacji. Ich zdaniem kryteria przyjęte są jasno określone i sprawiedliwe. Ponieważ zasady rekrutacji pozwalają na przyjęcie kandydatów o bardzo rozległym spektrum wiedzy i umiejętności wyniesionej ze szkoły średniej, tworząc program nauczania na kierunku „geografia” duży nacisk położono na prowadzone na 1 roku studiów przedmioty zapewniające unifikację podstawowej wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin niezbędnych dla osiągnięcia efektów kształcenia właściwych dla tego kierunku. Dzięki tak skonstruowanemu programowi obecne zasady rekrutacji nie wykluczają osiągnięcia w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. W roku akademickim 2012/2013 Szkoła Wyższa Przymierza Rodzin nie uruchomiła studiów na pierwszym roku na kierunku *geografia* ze względu na zbyt małą ilość kandydatów.

Studenci obecni na spotkaniu nie potrafili określić przyczyny tak małego zainteresowania podjęciem studiów na ocenianym kierunku. Zapytani o to czym kierowali się wybierając studia na kierunku geografia w SWPR poinformowali, iż głównym czynnikiem była korzystna cena oraz zajęcia prowadzone przez kadre z Uniwersytetu Warszawskiego, co w opinii studentów wskazuje na wysoki poziom kształcenia.

2) System oceny osiągnięć studentów jest generalnie zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen. Wymagania w obrębie przedmiotów są określone, choć nie są one standaryzowane między przedmiotami. Studenci uczestniczący w spotkaniu z zespołem PKA nie zgłaszali zastrzeżeń do funkcjonowania systemu oceniania. Chociaż na spotkaniu nie potwierdzili oni znajomości sylabusów, to podkreślali, że prowadzący jasno określają zakres tematyczny i treści każdego przedmiotu oraz, że są zaznajamiani z wymaganiami dotyczącymi zaliczenia danego przedmiotu wraz z niezbędną literaturą, a także kryteriami oceny, informowani o formie oraz czasie egzaminów i zaliczeń. Egzaminy i zaliczenia przeprowadzane są w sposób określony na początku zajęć, w większości przypadków sprawdzają jednak tylko wiedzę. Forma zaliczenia przedmiotu i wymagania są znane od pierwszych zajęć i zostają konsekwentnie zrealizowane. W przypadku przedmiotu kończącego się egzaminem, student ma prawo do jednego terminu poprawkowego.

Zgodnie z Regulaminem studiów SWPR, studentowi przysługuje możliwość odwołania do Dziekana w związku z odmową zaliczenia lub okolicznością niezdania egzaminu. Dziekan może wówczas zadecydować o komisyjnym sprawdzeniu zasadności odmowy zaliczenia bądź przeprowadzeniu egzaminu komisyjnego. W przypadku prac pisemnych studenci mają możliwość wglądu w ocenioną pracę, co pozwala na weryfikację błędów.

Zastrzeżenie budzi rozdział V ust. 15 Regulaminu studiów SWPR, który traktuje o tym, że: „*W wypadku studenta, który powtarza rok, uznanie zaliczeń już otrzymanych pozostaje w gestii prowadzącego zajęcia.*” W przypadku kiedy student powtarza rok, przedmioty już zaliczone powinny zostać uznane, jako że student ten uzyskał punkty ECTS przewidziane dla

tegoż przedmiotu, a co za tym idzie nie ma potrzeby powielania ich treści. Należy uściślić zasady dotyczące uwzględniania osiągnięć w przypadku powtarzania roku przez studenta.

3) Rozliczanie osiągnięć studentów poprzez punkty ECTS umożliwia formalnie zaliczanie części studiów odbytych na innych uczelniach, w tym sensie wspiera mobilność studentów. Należy jednak zaznaczyć, że obecnie studenci nie są zainteresowani korzystaniem z tych możliwości. Jak zaznaczyli bowiem na spotkaniu z zespołem wizytującym wybrali tę Uczelnię między innymi dlatego, że jedynie tu w Warszawie prowadzone są studia zaoczne z geografii. Większość ze studentów to osoby pracujące, niezainteresowane wyjazdami zagranicznymi. Dlatego też nie są oni zainteresowani zasadami przypisywania punktów ECTS do przedmiotów i generalnie nie mają świadomości w jakim celu i według jakich kryteriów odbywa się przyporządkowanie punktów ECTS.

Naukę języków obcych studenci określili na Uczelni, jako wystarczającą i na odpowiednim ich zdaniem poziomie. Nie okazali jednak zainteresowania realizacją przedmiotów kierunkowych w językach obcych.

4) Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym wyrazili pozytywną opinię dotyczącą opieki naukowo – dydaktycznej oraz materialnej w Szkole Wyższej Przymierza Rodzin. Bardzo dobry kontakt studentów z kadrami dydaktyczną jest możliwy dzięki niewielkiej liczbie osób kształcących się na ocenianym kierunku, co w opinii studentów stwarza niepowtarzalny klimat Uczelni. Studenci mogą kontaktować się z pracownikami drogą mailową, telefoniczną oraz w nieformalnych rozmowach również poza godzinami pracy.

Sylabusy do przedmiotów są przedstawiane przez prowadzących na początku każdych zajęć, jak również dostępne dla studentów na stronie internetowej Uczelni, dzięki czemu studenci w każdej chwili mogą się z nimi zapoznać. Studenci nie zgłaszali uwag co do kompletności informacji zawartych w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach) i ich przydatności w procesie uczenia się a także materiałów dydaktycznych wykorzystywanych do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia. Forma zaliczenia przedmiotu i wymagania są znane od pierwszych zajęć i zostają konsekwentnie zrealizowane. Ich zdaniem wszyscy prowadzący dokładnie przedstawiają treści, jakie będą prezentowane podczas realizacji danego przedmiotu. Wymagana przez wykładowców literatura jest w pełni dostępna w bibliotece SWPR, ponadto studenci mogą korzystać z bibliotek: Szkoły Niższej SWPR oraz Uniwersytetu Warszawskiego. Dostęp do biblioteki SWPR jest ograniczonym, bowiem z informacji przedstawionych przez studentów wynika, iż jest ona nieczynna w niedziele, czyli w trakcie trwania zjazdu. Władze Uczelni podjęły już odpowiednie działania mające na celu rozwiązanie tego problemu.

Proces dyplomowania został przez studentów oceniony jako odpowiedni. Studenci w porozumieniu z promotorem wybierają temat pracy, a swój wybór uzasadniają na piśmie. Dyplomanci mają obowiązek dwukrotnego przedstawienia założeń pracy oraz wyników badań na seminarium licencjackim w obecności promotora. Ma to na celu wsparcie studenta, a także zmobilizowanie do systematycznej pracy. Według opinii studentów, kontakt z promotorem jest bardzo łatwy zarówno osobiście jak i drogą elektroniczną. Obrona pracy licencjackiej ma charakter otwarty i każdy zainteresowany może na nią przyjść. Szkoła Wyższa Przymierza Rodzin oferuje także studia podyplomowe oraz szereg różnorodnych szkoleń organizowanych przez Centrum Szkoleń działające przy SWPR.

Opieka materialna na kierunku geografia przyznawana jest na podstawie Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla

studentów Szkoły Wyższej Przymierza Rodzin w Warszawie. Regulamin ten wprowadzony został Zarządzeniem Rektora SWPR z dnia 30 września 2011 r. Zgodnie z powyższym Regulaminem studenci ocenianego kierunku mogą ubiegać się o pomoc materialną ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa we wszystkich formach opisanych w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Decyzję o przyznaniu stypendium podejmuje Dziekan bądź Rektor. Jak wynika z informacji przedstawionych przez Władze Uczelni, studenci nie zwracali się z wnioskiem o powołanie komisji i odwoławczej komisji stypendialnej. Studenci obecni na spotkaniu z ekspertem ds. studenckich potwierdzili, iż nie składali takiego wniosku bowiem nie wiedzieli, że przysługuje im takie prawo. O podziale dotacji decyduje Dziekan Wydziału, a podział ten nie został sformalizowany. Uczelnia realizuje zasadę wyrażoną w art. 174 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym przeznaczając 40% środków na stypendia dla najlepszych studentów, a pozostałe na stypendia socjalne i zapomogi. Podział środków nie został skonsultowany z Samorządem Studenckim, ponieważ ten jest dopiero w fazie formułowania.

Stypendium Rektora dla najlepszych studentów może otrzymać nie więcej niż 10% liczby studentów ocenianego kierunku.

Formą pomocy materialnej jest również zasada, według której studentom pierwszego roku, którzy otrzymują stypendium socjalne, zwracana jest w całości opłata wpisowego w wysokości 250zł. Również absolwenci mogą liczyć na wsparcie Szkoły. Przykładem jest student, który po ukończeniu kształcenia na studiach II stopnia zwrócił się do Władz SWPR z wnioskiem o przyznanie stypendium doktoranckiego, dzięki któremu będzie mógł prowadzić pracę naukową. Wniosek ten został rozpatrzony pozytywnie, a środki na ten cel Uczelnia pozyskała od zaprzyjaźnionej fundacji. Ponadto przez kilka lat, kiedy środki otrzymywane z budżetu państwa były zbyt małe w stosunku do potrzeb studentów, Uczelnia starała się zasilić fundusze samodzielnie pozyskiwanymi darowiznami, dzięki czemu duże grono studentów było zwolnione z opłat za studia. Władze SWPR starają się również aktywnie wspierać studentów w poszukiwaniu pracy.

Studenci pozytywnie ocenili system opieki materialnej oraz inicjatywy wspierania studentów przez Uczelnię, podkreślając że Władze starają się zawsze wyjść naprzeciw potrzebom studentów.

Organy Samorządu Studenckiego nie działały do tej pory na Uczelni ze względu na brak zainteresowania działalnością samorządową ze strony studentów. Z informacji przedstawionych przez Władze SWPR wynika, że ciężko jest nakłonić i zachęcić do współpracy studentów studiujących w trybie niestacjonarnym, którzy obecni są w Szkole wyłącznie podczas weekendowych zjazdów. Obecnie kilku studentów postanowiło rozpocząć działalność samorządową i są na etapie opracowywania Regulaminu Samorządu Studenckiego.

Pomimo braku formalnie działającego Samorządu Studenckiego, studenci są obecni w organach kolegialnych, stanowiąc 20% członków Senatu Szkoły Wyższej Przymierza Rodzin, co jest zgodne z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym. Studenci zostali wybrani na senatorów na podstawie samodzielnych zgłoszeń. Należałoby sformułować procedurę wyboru studentów na członków Senatu, tak aby procedura ta była przejrzysta.

Studenci wielokrotnie podkreślali, że tak mała liczba studentów stwarza po pierwsze optymalne warunki kształcenia, a po drugie przyjazną atmosferę, dzięki czemu mają bardzo dobry kontakt z Władzami, pracownikami naukowo – dydaktycznymi oraz administracyjnymi SWPR i chętnie zgłaszają swoje uwagi w nieformalnych rozmowach.

Negatywne uwagi studentów obecnych na spotkaniu z ekspertem ds. studenckich dotyczyły opłaty wynikającej z umowy cywilno – prawnej, w wysokości 100 zł, pobieranej za uzupełnienie dokumentacji toku studiów.

Nie mniej jednak studenci poinformowali, iż są zadowoleni z wyboru kierunku i uznali, że gdyby istniała taka możliwość kontynuowaliby kształcenie na II stopniu w SWPR.

### **Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego w pełni**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

- 1) Postępowanie kwalifikacyjne jest standardowe, nie zawiera zapisów dyskryminujących jakakolwiek grupę kandydatów. Nie ma ustalonego progu punktowego, przyjmuje się wszystkich kandydatów.
- 2) System oceny osiągnięć studentów zorientowany jest generalnie na weryfikowanie wiedzy i (w mniejszym stopniu) umiejętności zdobytych przez studentów. Zawiera standardowe wymagania zapewniające przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.
- 3) System punktów ECTS formalnie umożliwia mobilność (w tym wymianę międzynarodową) studentów geografii. Jednakże studenci obecnych kursów (jedynie studia zaoczne) nie są zainteresowani wymianą krajową i zagraniczną.
- 4) Opieka naukowo – dydaktyczna w ocenie studentów jest odpowiednia. Literatura dostępna w bibliotece jest kompletna, a proces dyplomowania w ocenie studentów stwarza możliwość rozwoju własnych zainteresowań. Studenci pozytywnie oceniają opiekę materialną.

### **8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.**

1) Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia został wprowadzony w Uczelni Uchwałą Senatu SWPR z dnia 18 maja 2012 r. w sprawie przyjęcia *Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia Szkoły Wyższej Przymierza Rodzin w Warszawie*. Należy podkreślić, że niektóre wewnętrzne procedury zapewnienia jakości kształcenia funkcjonowały już znacznie wcześniej. W Raporcie z wizytacji przeprowadzonej w 2006 r. na kierunku „geografia” zapisano, iż w Szkole przyjęto generalne założenie, że jakość kształcenia studentów zależy w dużym stopniu od doboru kadry, zaś kryteria jej doboru są jednoznaczne; są to specjaliści o wysokiej jakości wiedzy merytorycznej w zakresie wykładanego przedmiotu, a wewnętrzną ocenę kadry zabezpieczają przeprowadzane przez studentów po każdym semestrze ankiety (od 2002 r.). Określonym w załączniku do wspomnianej Uchwały celem systemu ma być oddziaływanie na system wartości, poglądy i sposoby postępowania całego środowiska uczelnianego oraz poszczególnych pracowników w takim stopniu, aby myślenie i działanie w kategoriach kultury jakości kształcenia stało się naturalnym składnikiem codziennej rzeczywistości dydaktycznej w Uczelni. Do zadań WSZJK należy ciągłe badanie, analiza, ocena i monitorowanie zmian jakości kształcenia w Uczelni oraz przedkładanie rezultatów tych czynności władzom Uczelni i społeczności akademickiej do praktycznego wykorzystania. Szczegółowe zadania systemu obejmują dwa obszary: obszar zarządzania procesem dydaktycznym oraz obszar warunków prowadzenia studiów.



Do wynikających z powyższej Uchwały Senatu podstawowych narzędzi systemu należą m.in.: badania ankietowe studentów i absolwentów uczelni, badania ankietowe nauczycieli akademickich, badania ankietowe pracodawców na lokalnym rynku pracy, analizy efektów kształcenia przedkładanych przez kierowników podstawowych jednostek organizacyjnych oraz analizy sprawozdań z oceny własnej wydziałów.

Nadzór nad systemem sprawuje Rektor, który między innymi analizuje również sprawozdania kierowników podstawowych jednostek uczelni, a organizacja systemu oparta jest na powołanym Decyzją Rektora z dnia 30 czerwca 2012 r., Uczelnianym Zespole ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowych Zespołach ds. Jakości Kształcenia.

W dniu 1 października 2012 r. Dziekan Wydziału Geografii zatwierdził zarówno skład osobowy nowo powołanego Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, jak i cele jego działania takie jak.: badanie, analiza, ocena i monitorowanie jakości kształcenia na Wydziale, opracowywanie ankiet studenckich, odbywanie hospitacji zajęć oraz podejmowanie i inicjowanie wszelkich działań służących poprawie jakości kształcenia. Liczy on trzech członków (dwóch nauczycieli akademickich i student). Zgodnie z Uchwałą Senatu z dnia 18 maja 2012 r., Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia powinien także sporządzać sprawozdanie z oceny własnej Wydziału, zgodnie z wytycznymi Uczelnianego Zespołu ds. jakości Kształcenia.

Obowiązujący program studiów został opracowany przez Dziekana Wydziału Geografii w konsultacji z pracownikami Wydziału. Nadzór nad opracowaniem programu sprawowały władze Szkoły. Bezpośrednią odpowiedzialność za opracowanie i funkcjonowanie ponosi Dziekan Wydziału Geografii. Ocena funkcjonowania programu opiera się z jednej strony na ocenach studentów, które pozwalają prowadzącym i kierownictwu Szkoły na bieżące monitorowanie poziomu nauczania, z drugiej zaś na informacjach od prowadzących zajęcia, których uwagi pozwoliły na zmiany w programie w ostatnim czasie.

Konstrukcja programów kształcenia opracowana zgodnie z rozporządzeniem MNiSzW z dn. 12 lipca 2007r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki, jest zgodna z obowiązującymi w chwili opracowywania tych programów standardami kształcenia i umożliwia osiągnięcie postawionych wówczas celów kształcenia. Założone cele kształcenia w powiązaniu z treściami kształcenia z poszczególnych przedmiotów oraz odbycie praktyki, składają się łącznie na zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji pozwalający na wykształcenie absolwenta o kwalifikacjach opisanych w standardach kształcenia. Aktualnie wszyscy studenci studiują według programów przygotowanych na podstawie standardów.

Ocena efektów kształcenia odbywa się na każdym etapie studiów – po uzyskaniu danych o liczbie osób, które zaliczyły dany semestr czy rok. Weryfikacja efektów praktyk, polega na ich wnikliwej ocenie przez opiekuna praktyk. Kryteria oceny poszczególnych zajęć są podawane przez poszczególnych prowadzących na ich początku. Prace zaliczeniowe są oceniane przez prowadzących, na podstawie wcześniej podanych kryteriów. Na Wydziale funkcjonują metody weryfikacji osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów kształcenia wypracowane w oparciu o dotychczasową długoletnią praktykę akademicką. Metody te zależą od specyfiki prowadzonych zajęć. Sprawdzanie zdobytej wiedzy i umiejętności na zajęciach odbywa się poprzez testy, kolokwia, prace pisemne, sprawozdania z ćwiczeń laboratoryjnych i terenowych, wykonanie projektów badawczych, a na seminariach i

ćwiczeniach audytoryjnych poprzez ocenę prezentacji multimedialnych. Brana pod uwagę jest również obecność na zajęciach i wycieczkach terenowych. Forma zaliczenia przedmiotu – ustna lub pisemna ustalana jest przez prowadzącego.

Wymagania dotyczące egzaminów, prac zaliczeniowych, kolokwii itp. zostały określone w sylabusach do poszczególnych przedmiotów. Na pierwszych zajęciach z każdego przedmiotu studenci informowani są przez wykładowcę m.in. o sposobie bieżącej kontroli wyników nauczania, trybie i terminarzu zaliczenia.

Jednym z wyróżników Uczelni – jak zaznaczono również na stronie internetowej - jest duża dbałość o jakość kształcenia. Do podstawowych metod służących ocenie i zapewnieniu jakości kształcenia na kierunku „geografia” należą przeprowadzane od 2002 r. ankiety studenckie, które wypełniane są przez każdą grupę studencką w odniesieniu do każdego wykładowcy. Zespołowi przedstawiono wyniki ankietyzacji przeprowadzonych w 4 kolejnych latach akademickich: w roku akademickim 2008/2009 – oceniano wówczas 33 przedmioty (wykłady i ćwiczenia ) na I i II roku studiów, 2009/2010 – ocenie poddano 43 przedmioty na I, II i III roku studiów, 2010/2011 – oceniano 32 przedmioty na wszystkich trzech latach studiów oraz w roku akademickim 2012/2013 oceniano 14 przedmiotów na II i III roku studiów. Oceniano: poziom merytoryczny, atrakcyjność zajęć, poziom wymagań, nastawienie do studentów, ocenę ogólną. Stwierdzone oceny były bardzo wysokie, w zdecydowanej większości powyżej 4,5 w pięciostopniowej skali. Wyniki ankietyzacji opracowano matematycznie wyliczając średnie dla badanych kryteriów w poszczególnych latach.

Z wynikami ewaluacji wszystkich pracowników zapoznaje się Dziekan. Wyniki przekazywane są Rektorowi, wykładowcom oraz wywieszane na tablicy ogłoszeń do wiadomości studentów. Ocena wyrażona jest w skali 2-5, a każdy pracownik poznaje ocenę wystawioną mu przez studentów. W przypadku uzyskania oceny poniżej dobrej wykładowca odbywa rozmowę z Dziekanem, jest proszony o zweryfikowanie sposobu prowadzenia zajęć w zakresie podanym w ocenie, a w przypadku uzyskania oceny poniżej dostatecznej wykładowca oprócz rozmowy z Dziekanem odbywa rozmowę z Rektorem. W przypadku powtórnego uzyskania przez danego wykładowcę oceny poniżej dostatecznej wykładowca musi się liczyć z tym, że może to wpłynąć na dalsze jego zatrudnienie w SWPR.

Inną procedurą monitorowania jakości procesu kształcenia na SWPR są hospitacje zajęć a uwagi zapisane w protokołach hospitacji zajęć są wykorzystane w okresowych ocenach i w procesie awansowania nauczycieli akademickich. W obecnym roku nie przeprowadzono jeszcze hospitacji zajęć, natomiast przedstawiono Zespołowi Oceniającemu „Plan hospitacji zajęć dydaktycznych na Wydziale Geografii SWPR w semestrze letnim roku akademickiego 2012/2013”. Uwzględniono w nim 3 hospitacje, zaznaczono, iż wyniki hospitacji zajęć będą jedną ze składowych oceny nauczyciela akademickiego. Zespół Oceniający zapoznał się z kartami hospitacji zajęć dydaktycznych 3 nauczycieli akademickich przeprowadzonymi w 2011 r. Karta hospitacji zawiera 8 pytań dotyczących m. in. punktualności zajęć, zgodności treści zajęć z programem przedmiotu, przebiegu zajęć, sposobu przedstawienia treści zajęć, czy zajęcia zachęcały studentów do myślenia, stosowanego sposobu oceny, stosowania pomocy i środków technicznych.

Studia pierwszego stopnia na kierunku kończą się napisaniem pracy dyplomowej i zdaniem egzaminu licencjackiego. Proces dyplomowania, w tym pisanie pracy licencjackiej

został oparty na dotychczasowych doświadczeniach, z których wynikała konieczność większego zdyscyplinowania studentów oraz zwiększenia kontroli prowadzącego w trakcie pisania pracy. Temu służy m. in. wprowadzenie na II roku studiów proseminarium, a następnie na III roku seminarium. Celem tych działań jest zmobilizowanie studenta do systematycznej pracy w celu zapewnienia terminowości obron. Efekty kształcenia są w każdym roku akademickim przedmiotem obrad Senatu SWPR, który inicjuje działania w celu ich poprawy. W celu publicznej kontroli efektów kształcenia, począwszy od r. a. 2011/2012 wprowadzono zasadę publicznych obron prac licencjackich oraz zasadę ich sprawdzania za pomocą programu antyplagiatowego.

Reprezentanci studentów w Senacie biorą udział w ocenie efektów studiów w danym roku akademickim. Do tej pory nie stwierdzono naruszenia przez studentów zasad etycznych obowiązujących studentów SWPR. System monitorowania karier absolwentów jest adekwatny do prowadzonych rozmiarów kształcenia, jak i specyfiki Uczelni kształcącej wyłącznie na studiach I stopnia. Opiera się na nie ujętym w formalne ramy wywiadzie prowadzonym corocznie wśród osób kończących Uczelnię przez Dziekanów poszczególnych kierunków jak i Sekretariat. Często informacje o swych dalszych losach przekazują sami absolwenci. Prawie 100% absolwentów kontynuuje naukę na studiach II stopnia, głównie w Uniwersytecie Warszawskim. Plany zajęć i inne informacje dotyczące spraw dydaktycznych są dostępne są na stronie internetowej Uczelni [www.swpr.edu.pl](http://www.swpr.edu.pl)

Jak zaznaczono w raporcie samooceny przyjęta koncepcja kształcenia opiera się na założeniu elastyczności programu, który w minionych latach ulegał zmianom, zgodnie z oczekiwaniami studentów. Zrezygnowano z możliwości wyboru specjalizacji (nauczycielska i z zakresu ochrony środowiska) na rzecz profilu ogólnoakademickiego, bowiem stwierdzono zbyt duże obciążenie studentów zajęciami specjalizacyjnymi, a zbyt małe zajęciami ogólnogeograficznymi.

W związku z koniecznością dostosowania programów studiów do aktualnie obowiązujących przepisów w oparciu o KRK zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253 poz. 1520) opracowano program kształcenia w oparciu o efekty kształcenia we wszystkich kategoriach – wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne dla studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim i uchwalono Uchwałą Senatu SWPR z dn. 28 września 2012 r. Efekty kształcenia na kierunku „geografia” zostały błędnie przyporządkowane do obszaru nauk o ziemi (dziedzina) zamiast do obszaru nauk przyrodniczych. Opracowano plany stacjonarnych i niestacjonarnych studiów licencjackich pierwszego stopnia ze wskazaniem przedmiotów obieralnych w ilości ok. 30% ECTS jak również sylabusy uwzględniające efekty kształcenia dla wszystkich przedmiotów. Do monitorowania programu nauczania, prac nad jego modyfikacją i opracowania ewentualnych zmian programowych powołano na Wydziale Geografii SWPR Komisję ds. Programu Nauczania pracującą pod przewodnictwem Dziekana Wydziału. Jednak w roku akademickim 2012/2013 studia na kierunku „geografia” nie ruszyły z powodu małej liczby chętnych.

2) W procesie wdrażania i realizacji wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia udział biorą przede wszystkim nauczyciele i studenci ocenianego kierunku. Na kształtowanie koncepcji kształcenia mieli wpływ również przedstawiciele Założyciela SWPR – Stowarzyszenia Przymierze Rodzin - poprzez uczestnictwo w pracach Senatu. Wśród interesariuszy zewnętrznych plan studiów opiniował m. in. prof. UJK dr hab. Tadeusz Ciupa

Instytutu Geografii UJK. Jak wynika z **Raportu Samooceny** cyklicznie, po zakończeniu każdego semestru przeprowadzana jest ewaluacja wszystkich zajęć przez studentów, studenci wypełniają anonimowe ankiety dotyczące oceny i satysfakcji z odbytych zajęć. Ankiety mają formę papierową.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+		brak	+
umiejętności	+	+	+		brak	+
kompetencje społeczne	+	+	+		brak	+

- + - **pozwala na pełne osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- +/- - **budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia
- - **nie pozwala na osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

### **Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego w pełni**

#### **Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych**

**1)** Struktura zarządzania procesem dydaktycznym jest formalnie zdefiniowana i przejrzysta. Zapewniona jest systematyczność i kompleksowość większości przeprowadzanych ocen i analiz efektów kształcenia osiąganych przez studentów. Z początkiem bieżącego roku akademickiego system ten został udoskonalony; powołano na Wydziale Geografii Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Komisję ds. Programu Nauczania. Ponieważ Wewnętrzny System zapewnienia Jakości Kształcenia wprowadzony został w Uczelni dopiero w ubiegłym roku, do dnia wizytacji nie powstały żadne sprawozdania, ani oceny opracowane przez Uczelniany lub Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia.

Na obecnym etapie nie można jednoznacznie ocenić efektywności funkcjonowania wprowadzonego w 2012 r. systemu. Z uwagi na fakt, iż wiele elementów WSZJK funkcjonowało już wcześniej – m. in. ankietyzacja studentów, hospitacje zajęć - konstrukcja systemu oraz narzędzia służące budowaniu wysokiej jakości nauczania dają gwarancję jego skuteczności zaś ciągła weryfikacja i doskonalenie zgodności programu kształcenia (dokonywane także wcześniej) z założonymi efektami i standardami kształcenia zapewnia skuteczność w diagnozowaniu i naprawianiu słabych stron procesu dydaktycznego. System upowszechniania informacji na temat monitorowania jakości kształcenia funkcjonuje w postaci podsumowania ankiet studentów; wyniki ewaluacji wszystkich pracowników wywieszane są na tablicy ogłoszeń do wiadomości studentów.

2) W procesie wdrażania i realizacji wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia udział biorą przede wszystkim nauczyciele i studenci ocenianego kierunku, w mniejszym stopniu interesariusze zewnętrzni.

## 9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych <sup>2</sup>					
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Cele kształcenia absolwenta kierunku „geografia” oraz uzyskiwane efekty kształcenia aktualnie odpowiadają standardom kształcenia i przyjętym deskryptorom zgodnym z Rozporządzeniem MNiSzW z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia (Dz. U. Nr 164, poz. 1166 z późn. zm.). Opracowano także plany i programy studiów dostosowane w

<sup>2</sup> Ocena obowiązkowa jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

pełni do Rozporządzenia MNiSzW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520). Efekty kształcenia zostały sformułowane poprawnie w sposób jasny i zrozumiały, chociaż nie uruchomiono kształcenia na I roku studiów.

Koncepcja kształcenia jest powiązana z misją Uczelni i jej strategią. W opinii Zespołu Oceniającego system zapewnienia jakości kształcenia pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Na kierunku „geografia” funkcjonuje wiele elementów weryfikacji efektów kształcenia. Są to zasady zaliczania semestru, egzaminowania na poszczególnych przedmiotach, dyplomowania, hospitacji i ankietyzacji zajęć. Władze Wydziału prowadzą właściwą politykę doboru i rozwoju kadry. Należy podkreślić bardzo dobrą atmosferę panującą na ocenianym kierunku.

Rozwój kierunku jest zagrożony przyczynami obiektywnymi związanymi z niżem demograficznym. Wydział sformułował interesującą koncepcję kierunku i przygotował odpowiedni plan i program studiów, posiada stosowną kadre nauczającą i dobrą, infrastrukturę dydaktyczną. Władze Wydziału sądzą, że możliwe będzie utrzymanie kierunku na dotychczasowym poziomie.